

Jurisprudentie

Actualiteiten rechtspraak

NTS 2020/30

HR 11 februari 2020, 18/02505,

ECLI:NL:HR:2020:223

Verlaten van de plaats van een ongeval, art. 7.1.a. WVV 1994

Aantekening redactie

De verdachte is door Hof Den Haag wegens (o.m.) ‘overtreding van artikel 7, eerste lid, van de Wegenverkeerswet 1994’ veroordeeld tot een taakstraf en een geheel voorwaardelijke ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen. Het is degene die bij een verkeersongeval is betrokken of door wiens gedraging een verkeersongeval is veroorzaakt, verboden de plaats van het ongeval te verlaten indien bij dat ongeval, naar hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, een ander is gedood dan wel letsel of schade aan een ander is toegebracht, aldus artikel 7 lid 1 onder a WVV 1994. In deze zaak draaide het om de vraag of dit verbod ook wordt overtreden in het geval van een kortstondige verwijdering met bedoeling terug te keren en zonder dat verwijdering ertoe strekt vaststelling identiteit te bemoeilijken. Wat was er gebeurd? De verdachte reed in haar auto. Bij een oversteekplaats stond een man op het zebrapad. Hij stond al op de eerste streep. De man viel en de verdachte reed met haar auto over de man. De man kon niet meer opstaan. De verdachte reed door en parkeerde haar auto in een parkeervak. De verdachte kwam teruglopen en vroeg aan een getuige of zij de man had aangehouden. Haar werd verteld dat ze over hem heen was gereden. Hierna liep de verdachte weg en hebben de

omstanders haar niet meer gezien. Ze zou haar dochter van school zijn gaan halen en wilde daarna terugkeren naar haar auto. Haar auto heeft zij een paar meter van de plaats van het ongeval achtergelaten. Daarom kon haar identiteit ook vrij makkelijk worden achterhaald door de politie. De verdediging greep dit aspect aan om te betogen dat zij hiermee in feite haar ‘visitekaartje’ heeft afgegeven (als in: achter de ruitenwisser bij een ongeluk) en dus niet is vertrokken zonder haar identiteit kenbaar te maken. Daarmee zou zij dan ook met recht een beroep kunnen doen op artikel 7 lid 2 WVV 1994 waarin vermeld staat dat het eerste lid aanhef en onderdeel a¹ niet van toepassing is op diegene die op de plaats van het ongeval *behoorlijk* de gelegenheid heeft geboden tot vaststelling van zijn identiteit en voor zover hij een motorrijtuig bestuurde tevens van de identiteit van dat motorrijtuig. Het hof sprak haar echter niet vrij. Hij overwoog – kort gezegd – dat het achterlaten van een voertuig net gelijk kan worden gesteld met het bekendmaken van haar identiteit. Had het hof hier gelijk? De verdachte is strikt genomen niet weggereden of doorgereden, maar weggegaan. Zij heeft haar auto (naar alle waarschijnlijkheid) niet achtergelaten bij de plaats van het ongeval om haar identificatie mogelijk te maken, maar dat mogelijk maken was uiteraard wel het logische gevolg van haar besluit te voet verder te gaan. Uit de wetshistorie komt enerzijds naar voren dat degene die bij een verkeersongeval is betrokken, geen vluchtmisdrijf pleegt wanneer hij zich naar de telefoon spoedt om politie en ambulance te verwittigen en vervolgens naar de plaats van het ongeval terugkeert. In dat geval is van het verlaten van de plaats van het ongeval geen sprake. Dat is slechts het geval als die plaats wordt verlaten ten einde te verhinderen dat de identiteit van bestuurder en voertuig wordt vastgesteld. Anderzijds blijkt duidelijk dat van aansprakelijkheid ook sprake kan zijn buiten situaties van doorrijden of weggrijden. In een geval waarin deze ruime reikwijdte van de strafbaarstelling tot een onredelijke uitkomst zou leiden, is de oplossing gezocht in een res-

1. ‘a. bij dat ongeval naar hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, een ander is gedood dan wel letsel of schade aan een ander is toegebracht.’

trictieve interpretatie van het bestanddeel ‘de plaats van het ongeval (...) verlaten’. Behouden bleef de eis dat zowel de identiteit van het motorrijtuig als de identiteit van de bestuurder op behoorlijke wijze dient te worden bekendgemaakt *voor de gelaedeerde of voor iemand die geacht kan worden de belangen van de gelaedeerde maar te nemen*² De wijze waarop de verdachte is vertrokken maakte het dus voor de politie weliswaar vrij eenvoudig om haar identiteit te achterhalen, maar niet voor het slachtoffer. Het hof had het volgens de Hoge Raad dan ook bij het rechte eind:

‘Blijkens de hiervoor onder 3.2.4 weergegeven overwegingen heeft het hof onder meer het volgende vastgesteld. De verdachte is als bestuurder van een motorrijtuig betrokken geweest bij een verkeersongeval op een voetgangersoversteekplaats, waarbij een voetganger gewond is geraakt. Vervolgens heeft de verdachte haar voertuig nabij de plaats van het ongeval achtergelaten en is zij weggegaan. Zij heeft, voordat zij de plaats van het ongeval verliet, niet kenbaar gemaakt dat haar voertuig betrokken is geweest bij het ongeval en zij heeft ook niet haar eigen identiteit bekendgemaakt. Het op deze vaststellingen gebaseerde oordeel van het hof dat artikel 7 lid 1, aanhef en onder a, WVV 1994 van toepassing is, getuigt, mede gelet op de hiervoor vermelde wetsgeschiedenis, niet van een onjuiste rechtsopvatting en is – ook in het licht van het gevoerde verweer – toereikend gemotiveerd. Anders dan in de toelichting op het middel is betoogd doet daaraan niet af dat de verdachte het op haar naam gestelde voertuig in de nabijheid van de plaats van het ongeval had achtergelaten.’

NTS 2020/31

HR 11 februari 2020, 18/04238,

ECLI:NL:HR:2020:235

Verwerping beroep op noodweer(exces) bij medeplegen poging doodslag

2. Zie – onder verwijzing naar HR 16 december 1980, NJ 1981/431, VR 1981/45 – *Kamerstukken II 1990/91*, 22030, nr. 3, p. 73. Zie voor een mooi overzicht van de volledige wetshistorie voorts de conclusie (ECLI:NL:PHR:2019:1354) van A-G Keulen.
3. HR 22 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:456, NJ 2016/316 m.nt. Rozemond.

Aantekening redactie

In zijn overzichtsarrest over noodweer(exces)³ overweegt de Hoge Raad onder de kop ‘Ogenblikkelijke wederrechtelijke aanranding’ (3.4) o.m. dat er geen ‘wederrechtelijke’ aanranding is wanneer de verdachte zich op zijn beurt verdedigt tegen iemand die zelf in noodweer handelt als reactie op een daarvoor gepleegde aanranding. Dit is op zich logisch. Noodweer is naast zelfverdediging ook rechtsverdediging. Het dient duidelijk te maken dat onrecht (in de zin van een wederrechtelijke aanval op een individueel rechtsgoed) kan worden bestraft, ook wanneer de politie niet kan reageren. Wanneer de ‘aanvaller’ zelf in noodweer (of een andere rechtvaardigingsgrond) handelt, ontbreekt het zowel aan ‘Handlungsunwert’ als aan ‘Erfolgsunwert’ in die ‘aanval’. Noodweer is hiertegen niet mogelijk. Beroepen op noodweer binnen een criminele setting is een issue tegenwoordig.⁴ Strikt genomen lijken deze noodweerberoepen aan de vereisten van artikel 41 Sr te voldoen, maar duidelijk is tegelijkertijd dat artikel 41 Sr niet voor dit soort situaties is gecreëerd. Een moeilijkheid hierbij is dikwijls dat het vaststellen van de feiten een lastige klus is. Indien echter – zoals in casu – kan worden vastgesteld dat de ‘verdedigende’ handeling van de verdachte in feite een reactie is op een verdediging die op zijn beurt weer een reactie is op een aanval van de verdachte, kan de rechter een beroep op noodweer reeds verwerpen zonder zich te hoeven bekreunen over lastige kwesties als subsidiariteit, proportionaliteit en culpa in causa. In deze zaak ging het om een verdachte die door het hof werd veroordeeld voor ‘medeplegen poging doodslag’. Het latere slachtoffer zat bij de verdachte en zijn twee medeverdachten in de auto vanwege een drugsdeal. Hij had op dat moment een groot geldbedrag bij zich. Tijdens de rit hebben de verdachte en zijn medeverdachten het slachtoffer gecommandeerd ‘geef je geld’, waarop het slachtoffer een op een vuurwapen gelijkend voorwerp (dat bleek een alarmpistool) richtte op de bestuurder. Pas in reactie op het wapen pakten de drie verdachten een mes en staken meermalen in op het slachtoffer, waardoor hij verscheidene ernstige verwondingen opliep terwijl hij (aanvankelijk tevergeefs) trachtte de rijdende auto te verlaten.

Het middel klaagde dat de verwerping van het beroep op noodweer(exces) op onjuiste en/of onvolledige gronden berustte, althans niet (zonder meer) begrijpelijk was gemotiveerd omdat bij dat oordeel de voorwaarden voor de aanvaarding van het beroep niet zijn betrokken en evenmin is gebleken op welke feiten en omstandigheden het oordeel omtrent culpa in causa steunde. Het hof had omtrent de strafbaarheid van de verdachte de overwegingen van de rechtbank bevestigd inhoudende – kort gezegd – dat aannemelijk is dat verdachte en zijn medeverdachten zichzelf in deze situatie hebben gebracht (door te roepen ‘geef je geld’) en het slachtoffer daarom

4. Zie hierover N. Rozemond en R. ter Haar, ‘Culpa in causa in het criminele milieu’, *TPWS* 2017/2.